
Examensarbete i Lärarprogrammet
vid
Institutionen för pedagogik - 2008

"UTE KAN MAN INTE VARA FÖR MYCKET"
Pedagogers syn på utomhusverksamhet

Johanna Fasth och Maria Stjernhager

HÖGSKOLAN I BORÅS
INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK

Sammanfattning

Arbetets art:	Läroplan 210hp, inriktning förskoleverksamhet - grunden till lärande Examensarbete ”Att utforska pedagogisk verksamhet” 15 högskolepoäng i utbildningsvetenskap.
Titel:	”Ute kan man inte vara för mycket – Pedagogers syn på utomhusverksamheten”
Engelsk titel:	”You can’t be outdoor too much – How pedagogues reason about being outside”
Nyckelord:	Utomhuspedagogik, Utomhusverksamhet, Pedagogens roll, Förskola
Författare:	Johanna Fasth och Maria Stjernhager
Handledare:	Agneta Thörner
Examinator:	Ann-Katrin Svensson

BAKGRUND: I läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 1998) finns riktlinjer som förskolan ska följa. Där står bland annat att barnen ska få chansen att utveckla sin motorik och förstå betydelsen av sin hälsa och sitt välbefinnande. Det är också viktigt att barnen får testa olika miljöer för att utveckla sin kreativitet och fantasi och att som pedagog också uppmuntrar deras lust till att lära. Det är lätt att ta utomhusverksamheten för givet och mycket kan kännas självklart. Många forskare anser att det är bra för barnen att vistas utomhus och studien vill framhäva varför.

SYFTE: Vårt syfte med undersökningen är att ta reda på vad pedagogerna anser om utomhusverksamheten.

METOD: Studien har inspirerats av en fenomenografisk ansats där intervju använts som metod till att besvara vårt syfte. Fyra pedagoger som alla arbetar inom förskolan har intervjuats.

RESULTAT: Resultatet visar att alla pedagogerna hade en positiv inställning till att vistas utomhus då barnen blir friskare och lugnare. Ljudnivån är en annan inomhus eftersom barnen är mer nära in på varandra. Deras grovmotorik utvecklas också bättre utomhus eftersom det där finns olika nivåskillnader som ger barnen utmaningar. En stor nackdel som pedagogerna nämner är att under vintern är det mer omständligt att gå ut då det tar längre tid med på- och avklädning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
INLEDNING	3
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	3
BAKGRUND	4
DEFINITIONEN	4
HISTORISK BAKGRUND	4
LÄROPLANEN	4
EN LÄRANDE MILJÖ	5
HÄLSA	6
HINDER PÅ VÄGEN	7
SAMMANFATTNING	8
TEORETISK UTGÅNGSPUNKT	9
METOD	10
FENOMENOGRAFI	10
INTERVJU	10
PLANERING OCH GENOMFÖRANDE.....	11
URVAL	11
ETIK.....	11
ANALYS	12
RELIABILITET OCH VALIDITET.....	12
RESULTAT	14
PRESENTATION AV PEDAGOGERNA.....	14
BARNS VÄLBEFINNANDE.....	15
<i>Lugn och harmoni</i>	15
<i>Motorik</i>	16
<i>Säkerhet och omsorg</i>	16
<i>Vädrets påverkan</i>	17
SAMPEL	18
<i>Barn emellan</i>	18
<i>Läraren som medupptäckare</i>	19
SAMMANFATTNING	19
DISKUSSION	20
METODDISKUSSION	20
RESULTATDISKUSSION	21
FÖRSLAG PÅ FRAMTIDA FORSKNING	23
TACK	23
REFERENSLISTA	24
BILAGOR	
BILAGA 1 MISSIVBREV	
BILAGA 2 SAMTALSUNDERLAG	

Inledning

Utifrån våra erfarenheter, som lärarstudenter, är det vanligt att inom förskolan gå ut med barnen på förmiddagarna och ibland även en stund på eftermiddagarna. Att varje dag gå ut med barnen oavsett väder är för oss en självklarhet. Vi anser att barnen behöver röra på sig och på många förskolor finns det inte någon möjlighet till detta inomhus eftersom barngrupperna idag blir större och lokalerna inte räcker till för den rörliga aktivitet som barnen behöver. Enligt Barnkonventionen (1989) ska barn ha rätt till att leka och få röra på sig. Även Norén Björn (1977) skriver att barnen ska få springa och röra sig eftersom de behöver stimulans och rörelse för att kunna utvecklas. Därför har pedagoger som arbetar i förskolan en stor möjlighet att använda utemiljön till dessa aktiviteter och se till att den blir både rolig och spännande för barnen. Det är då viktigt att miljön på förskolan utmanar barnens fantasi och kreativitet samt inbjuder till att utforska omgivningen (Utbildningsdepartementet, 1998).

Anledningen till att vårt examensarbete handlar om utomhuspedagogik är att båda tycker det är roligt och viktigt att vara utomhus med barnen på förskolan. Intresset uppstod redan när vi var yngre men blev större under lärarutbildningen då vi gick en kurs på Högskolan i Borås som handlade om hur pedagoger kan använda sig av naturen som en kunskapskälla för barnen i förskolan. Av oss som pedagoger krävs det kunskaper kring utomhuspedagogik så att utomhusvistelsen kan bli så rolig och utvecklande som möjligt för barnen.

I vårt examensarbete kommer vi att undersöka vad pedagogerna anser om utomhusverksamheten. Är allt positivt såsom vi uppfattar det eller finns det negativa saker med att vara utomhus och i så fall vad? Bergholm (2006) skriver om kläderna som en nackdel då det tar lång tid att ta på barnen ytterkläder under vinterhalvåret. Är detta något som också pedagogerna upplever?

Syfte och frågeställningar

Vårt syfte med undersökningen är att ta reda på vad pedagogerna anser om utomhusverksamheten.

Frågorna vi kommer att inrikta oss på är följande:

- 1 Vilket syfte har utevistelsen enligt pedagogerna?
- 2 Vilken roll anser pedagogerna att de har under utevistelsen?

Bakgrund

Vi började leta litteratur från olika bibliotek som var relevanta för undersökningen. Genom databasen ERIC söktes tidigare forskning kring utomhuspedagogik, sökord som användes var: outside, outdoor environment, children och preschool. På Högskolan i Borås databas söktes ord som: utomhusverksamhet i förskolan, utomhuspedagogik, utomhusmiljö och pedagogens roll. Mycket av litteraturen som hittades var inriktat mot skolan och därför har bara vissa delar använts som kunnat kopplas till förskolan. På grund av detta söktes ord som förskola och utomhuspedagogik var för sig.

I bakgrunden kommer en genomgång av den forskning som tidigare gjorts inom ämnet. Det kommer också en presentation om vad utbildningsdepartementet (1998) skriver om utomhusmiljön och dess pedagogik.

Definitionen

NCU (2004) skriver att utomhuspedagogik är ett förhållningssätt som innebär att barnen i förskolan ska få lära sig samt få nya erfarenheter i en pedagogisk miljö. I denna miljö flyttas det lärande rummet ut i naturen och barnen ska få möjlighet till sinnlig upplevelse. Det är lika viktigt att ha en lärande miljö utomhus som inomhus.

Dahlgren och Szczepanski (1997) skriver att utomhuspedagogik skapar många tillfällen för direktkontakt med olika naturmaterial. Utomhuspedagogik ger möjlighet att lära sig nya saker på ett annat sätt eftersom den förenar teori och praktik för barnen. Denna definition är också grundtanken bakom denna undersökning. Enligt författarna är ett centralt mål för utomhusvistelsen att barnen genom olika aktiviteter och upplevelser får nya kunskaper och samtidigt en relation med naturen.

Historisk bakgrund

Enligt Brügge och Szczepanski (2004) börjar utomhuspedagogikens rötter och idétraditioner med Aristoteles (384-322 f. Kr). Aristoteles pratade om vikten av att utgå ifrån våra sinnen och erfarenheter, han menade på att det är därifrån som nya kunskaper fås. Detta fördes sedan vidare av Johann Amos Comenius (1592-1670). Comenius menade att lärandet helst ska ske i en autentisk miljö där kroppen får vara med så mycket som möjligt. Genom att känna, se, lukta och smaka får människan kunskaper och erfarenheter. En annan stor teoretiker är Jean-Jacques Rousseau (1712-1784) som även han menade på att det är viktigt för ett barn att få möta naturen under sin uppväxt och få använda sina sinnen. Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827) skrev en inlärningsteori som handlade om att lära genom sina sinnen. Det var genom Selma Lagerlöfs bok om Nils Holgerssons underbara resa, som naturen och dess kunskaper fick någon hög status i Sverige. Efter detta dök många teoretiker upp och skrev om vikten av att vara utomhus. Den viktigaste teoretikern inom utomhuspedagogiken är John Dewey som också denna studie utgår ifrån.

Läroplanen

År 1998 kom Läroplanen för förskolan, Lpfö98 (Utbildningsdepartementet 1998) och den gäller fortfarande idag, tio år senare. I läroplanen finns det mål och riktlinjer som pedagogerna i förskolan ska planera, genomföra och utvärdera verksamheten efter. Enligt

denna ska barnen i förskolan få uppleva en trygg, rolig och lärorik verksamhet som också lägger en bra grund för deras livslånga lärande. Detta ska ske såväl inne på förskolan som ute på gården, i skogen, parken och lekplatsen som finns i närheten. Vidare i Utbildningsdepartementet står det att pedagogerna ska ge barnen en chans att få tänka efter själva. Att deras fantasier och intressen ska få finnas med och utforma vardagen på förskolan. Det står också att pedagogerna i förskolan ska utmana barnens tankar och idéer för att få dem inspirerade till att tänka vidare och fortsätta utforska sitt intresse både utomhus och inomhus. Detta ställer krav på pedagogerna som arbetar inom förskolan då de ska ha kunskap inom olika områden så att de kan hjälpa barnen i sitt sökande efter ny kunskap inom det som intresserar dem. Det står också att barnen ska få en trygg och utmanande miljö på förskolan som ger dem möjligheter till lek i en planerad miljö men även i naturmiljö (Utbildningsdepartementet, 1998).

I lpfö98 finns det fyra specifika avsnitt som pedagogerna ska arbeta efter. I den första, *normer och värden*, står det att pedagogerna ska se till att alla barn får delta i verksamheten efter sina förutsättningar. Som pedagog ska aktiviteterna anpassas så att alla barnen kan delta, både utomhus och inomhus. En viktig sak pedagogerna kan göra i utomhuspedagogiken är att göra barnen uppmärksamma på hur naturen tas om hand på bästa sätt. Att det inte är tillåtet att bryta grenar eller slänga skräp, men också visa hänsyn till djuren som bor där. Det andra, *barnens utveckling och lärande*, innebär att pedagogerna ska se till att barnen ska tycka det är roligt och meningsfullt att få lära sig nya saker. Att uppmuntra dem till att vilja lära sig och att situationerna anpassas så att barnen känner att de kan och är duktiga. Vidare står det också att pedagogerna ska ge barnen möjlighet till att få lära känna den miljö som finns runt omkring dem. Som pedagog innebär detta att det är viktigt att ta med barnen ut på gården, till skogen och till olika lekplatser samt parker så att de får se och utforska olika miljöer. Den tredje är *barnens inflytande* som innebär att de ska få säga sina tankar och åsikter och på detta sätt kunna påverka utformningen av förskolans vardag. Barnen ska få vara delaktiga i beslut som rör t.ex. vart gruppen ska gå utomhus, gården, skogen eller någon lekplats. Pedagogerna ska arbeta med barnen på ett sådant sätt att barnen bli mer självständiga och att deras vilja för att ta mer ansvar för sig själva växer. Den fjärde och sista är *förskola och hem*, där står det att förskolan ska vara ett komplement till hemmet. Barnens föräldrar ska kunna vara med och påverka verksamheten och därför är det viktigt att pedagogerna i förskolan har ett nära samarbete med dem. En av de riktlinjer som står inom avsnittet förskola och hem är att förskolan ska ge föräldrarna bra information om verksamhet redan vid inskolningen (Utbildningsdepartementet, 1998).

En lärande miljö

Filer (2008) har genomfört en studie där hon intervjuat och observerat barn i åldern 0-18år. Hon har även intervjuat pedagogerna om utomhusverksamheten och gett dem förslag på aktiviteter som kan genomföras utomhus. Dessa aktiviteter har hon sedan följt upp och haft utvärdering om tillsammans med pedagogerna. I denna studie fick hon fram att utomhuslek idag har samma status som inomhus eftersom den ger barnen stora upplevelser. Författaren skriver att barn tidigt är intresserade av att utforska naturen och genom att de får pröva sig fram, men också leka, får de nya erfarenheter och kan fortsätta utvecklas. Vidare menar hon att miljön som finns utomhus ger barnen en rik sinnesupplevelse som är både stimulerande och meningsfull för alla barn eftersom den erbjuder dem olika naturmaterial i den rätta miljön. Att låta barnen leka utomhus ger dem möjlighet till att leka på ett annat sätt än inomhus. Barnen kan leka i en annan skala då utomhusmiljön ofta är större än inomhusmiljön. Samtidigt ger utomhusvistelsen barnen frihet att utforska med alla sina sinnen och som

pedagog är det viktigt att uppmuntra dem till fysisk aktivitet. Utbildningsdepartementet (1998) skriver att leken är viktig för barnens lärande och utveckling eftersom den stimulerar deras fantasi, inlevelse och sociala förmåga. Dahlgren och Szczepanski (1997) skriver att utemiljön är en kunskapskälla som bidrar med många sinnesupplevelser för de får se, höra, känna, lukta och smaka på olika saker som finns i naturen. Det är viktigt att vara utomhus med barnen eftersom deras nyfikenhet, kreativitet och samarbetsförmåga utvecklas. Även Lillemyr (1990) menar att leken stärker och utvecklar barnets upplevelser, kunskaper och den har en stor del i barnets sociala utveckling. Att vara utomhus kan också bli ett komplement till att vara inomhus för den pedagogik som förskolan arbetar efter. Genom att vara utomhus kan barnen få se, lukta och känna på t.ex. blommor, istället för att titta på en bild hur de ser ut. Utomhusmiljön blir som en lärandemiljö när pedagogerna planerar och vistas i den (Brügge & Szczepanski, 2004). Granberg (2000) menar att förskolans inomhusverksamhet kan flyttas med ut men då är det viktigt att pedagogiken och metodiken inte lämnas kvar inomhus, utan verksamheterna ska gå in i varandra.

Wilborgsson (2005) skriver att barnen får lära sig begrepp som högt och lågt, tyngd och balans då utomhusmiljön är varierande. De får också tillfälle att klättra, krypa, åla, hoppa och känna på olika naturmaterial så som sand, vatten, stenar, grenar och annat som finns i utomhusmiljön. Detta kan barnen även få känna på inomhus men utomhus får barnen det mer konkret framför sig och i den rätta miljön. Enligt Granberg (2000) blir utomhusmiljön förskolans egen uppslagsbok där barnen kan ta del av naturen och samtidigt tillägna sig praktiska och teoretiska kunskaper. Utomhusmiljön ger även barnen en stor frihet då de aktivt kan röra sig fritt och undersöka vad som finns runt omkring dem. Hon skriver vidare att det är viktigt att som pedagog vara i närheten och agera som en medupptäckare. Det är lika viktigt utomhus som inomhus för att hjälpa barnen att sätta ord på deras upplevelser och på det som intresserar dem. Det gäller att finnas till för barnen och vara ett stöd i deras utveckling framåt. Mårtensson (2004) har skrivit en doktorsavhandling om utomhusleken på förskolegården, *landskapet i leken – betydelse för lek och utevistelse*. Hon har videoobserverat leken på två förskolor vid tio respektive nio tillfällen mellan hösten 1999 och våren 2000. Syftet med undersökningen var att få kunskap om den fysiska miljöns betydelse för barns utomhuslek inom mer avgränsade områden som förskolegården. Även hon anser att en pedagog ska vara en god förebild för barnen på förskolan genom att agera som medupptäckare tillsammans med dem.

Hälsa

Fagerström (2008) skriver om Gunnar Sorte som är forskare vid Alnarps Lantbruksuniversitet där han har studerat samspelet mellan människan och miljön. Där fick Sorte fram att barn som var utomhus mycket på förskolan hade färre sjukdagar än barn som enbart var ute en kort stund om dagen. De blev också lugnare och mindre stressad av att vara utomhus eftersom ljudnivån blev lägre. Enligt Wilborgsson (2005) har naturen en läkande kraft och människor som vistas utomhus blir piggare, gladare, lugnare och mindre konfliktbenägna. Detta är även något som Filer (2008) menar på:

Being outside gives children first hand contact with weather seasons and the natural world and it encourages all aspects of children's development because it has such a positive impact in their mental health and sense of well-being (s.3).

Filer menar att utomhuspedagogiken har en läkande kraft som är viktig för barnens välbefinnande, hälsa och utveckling. Mårtensson (2005) skriver att inomhus har pedagogen en

mer kontrollerande roll än vad de har under utevistelsen. Hon menar att pedagogen förhåller sig på ett annat sätt och har en större förväntan på situationerna inomhus. Utomhus blir pedagogerna oftast lugnare och mer tillbakadragna eftersom det inomhus är mer intensivt då både barn och pedagoger har mindre yta att vistas på tillsammans. Hon skriver vidare att barn som leker mycket utomhus har en mer utvecklad lek, en bättre balans och motorik, men även barnens koncentrationsförmåga och uppmärksamhet blir bättre. Detta är även något som Wilborgsson (2005) tar upp men hon menar också att barnens kroppsuppfattning utvecklas. Även Granberg (2000) pratar om att under utevistelse får barnen en stor del motoriska övningar då de kryper, klättrar, sparkar och kastar en boll eller när de cyklar och springer omkring. Enligt Brügge och Szczepanski (2004) är det bland annat genom naturen som kunskaper inhämtas och inspiration utvecklas. Ute får barnen träna sin fysiska styrka, sin koordinationsförmåga och sitt balanssinne då utomhusmiljön inte är så plan som den är inomhus. Även Dahlgren och Szczepanski (1997) skriver att barnens motorik utvecklas, speciellt grovmotoriken, i samband med att barnen får större och mer kroppslig rörelse utomhus.

Hinder på vägen

Söderström m.fl. (2004) fick fram i en studie, *Utomhusmiljön i förskolan - betydelse för lek och utevistelse*, att en orsak till att barnen i Danmark inte kommer ut under dagen på förskolan är på grund av att det saknas personal. Detta kan bidra till att pedagogerna inte kommer iväg med barnen till skogen eller parken utan får stanna på förskolans gård. Bergholm (2006) nämner att på många håll i Sverige är barngrupperna stora och pedagogerna är få. Då det tar lång tid att hjälpa alla barnen att klä sig under höst och vinterhalvåret då det är mycket kläder som skall på kommer de ändå ut under dagen. Det är också viktigt att barnen har kläder efter väder så att de kan delta i utomhusverksamheten utan att de börjar frysa. Brügge (2004) skriver att utomhuspedagogikens a och o för att barn och pedagoger ska trivas är att de är varma och torra. Är barnen våta och kalla så struntar de i att titta på alla blommor och djur som hittas längst vägen, vilket också bidrar till att de inte tycker det är roligt att vara utomhus. Även Granberg (2000) skriver om klädernas betydelse, det finns inget dåligt väder och regn ska inte hindra pedagogerna att gå ut tillsammans med barnen i förskolan. Hon skriver också att många av de minsta barnen får för mycket kläder på sig under höst och vinterhalvåret vilket bidrar till att de knappt kan röra på sig. Under vår och sommarhalvåret när solen börjar värma oss är det viktigt att barnen inte klär av sig alla sina kläder med en gång. Barnens hud måste skyddas mot solens ultraviolettera strålar. Söderström m.fl. (2004) fann att många pedagoger tycker av och påklädningen tar lång tid speciellt då det är blött och kallt utomhus. Detta bidrar till att barnen får kortare tid utomhus än annars, men det påverkade inte om de gick ut eller stannade inomhus, de gick ut i alla väder och även i minusgrader. Pedagogerna som de hade intervjuat tyckte det var viktigt att barnen också får komma ut i snö och is eftersom det har en stor betydelse för deras lek. Då är det viktigt att barnen har kläder som är anpassade efter årstiden och inte är för små. Det är pedagogernas uppgift att meddela föräldrarna om kläderna inte passar barnen eftersom de oftast inte ser utomhuskläderna på barnen så som pedagogerna gör, detta kräver ett bra samarbete mellan förskolan och hemmet.

En negativ aspekt med utomhuspedagogik är att pedagogerna inte har så mycket kunskap kring vad som kan göras utomhus med barnen och vilka möjligheter som finns i naturen (Dahlgren & Szczepanski, 1997). De menar vidare att det inte finns några professionella utomhuspedagoger men alla pedagoger har olika perspektiv på utomhuspedagogik och arbetar utifrån det. Bergholm (2006) menar att många pedagoger drar sig för att ha en samling

utomhus med barnen. Hon skriver vidare att det idag finns många kurser som pedagogerna i förskolan kan gå för att få mer kunskap och inspiration kring ämnet. Glantz, Grahn och Hedberg (2004) pratar om ytterligare ett hinder som finns på förskolan och det är att utemiljön inte alltid är inspirerande för barnen och deras lek. Detta kan medföra att det inte blir någon bra verksamhet utomhus.

Sammanfattning

Det är lika viktigt att både ha en lärande miljö inomhus som utomhus. Barnen ska ha möjlighet att få nya kunskaper genom att vistas utomhus och få använda sina sinnen (NCU, 2004). Att få lära sig genom sina sinnen var något som redan Aristoteles menade på. Det är från sinnen som barnen får nya kunskaper (Brügge och Szczepanski, 2004). Förutom att barnen lär sig nya saker genom sina sinnen utomhus blir de också friskare. Detta är något som både Filer (2008) och Wilborgsson (2005) menar. Wilborgsson menar vidare att även barnens grovmotorik utvecklas mer utomhus då det är en ojämn terräng med olika naturmaterial. I Utbildningsdepartementet (1998) står det att barnen ska ges stor möjlighet till lek i en utmanande miljö och pedagoger ska finnas i närheten och uppmuntra dem till att vilja lära sig. Granberg (2000) menar att utomhus är det viktigt att pedagoger är i närheten och kan ge barnen de rätta verktygen att fortsätta utvecklas och lära sig. Även om utomhuspedagogiken för med sig bra saker för barnens utveckling finns det också saker som för pedagogerna känns besvärliga. Bergholm (2006) menar att barngrupperna idag blir större medan pedagogernas antal är densamma. Detta kan hindra pedagogerna att gå ut med barngruppen, det tar lång tid och speciellt under vinterhalvåret då det är mycket ytterkläder som ska på.

Teoretisk utgångspunkt

Utomhuspedagogiken har hämtat inspiration från den pragmatiska pedagogiken skriver Brügge och Szczepanski (2004), de menar också att pragmatikerna anser att det är viktigt att använda sig av praktiska tillämpningar och omsätta idéer i praktiken. John Dewey (2004) var i grund och botten filosof och är en av våra mest kända pragmatiker. Han levde mellan åren 1859 och 1952 och ägnade sig bland annat åt pedagogiska frågor där utgångspunkten ligger på interaktionen mellan utbildning och personlig erfarenhet. Han sa att lärande och utveckling måste kopplas till individens erfarenhet och det är viktigt att inte glömma bort att reflektera över vad som görs och varför. Han menar vidare att för att lära måste individen kunna kommunicera, experimentera, skapa och konstruera, genom att vara aktiv lär man sig. Dewey (2004) utgår från en dialektisk tanke vilket innebär att för att lära sig sociala regler och för att förstå olika sammanhang behövs ett samspel mellan människan och dess omvärld.

Pedagogen spelar en stor roll för att barnen ska utvecklas. Hon måste vara aktiv och deltagande och därför behövs både ämnesmässiga och pedagogiska kunskaper. Genom att lära ut på många olika sätt nås flera individer och lärandet blir mer individualiserat. Det finns obegränsade utvecklingsmöjligheter och med de rätta förutsättningarna kan en människa gå hur långt som helst enligt Dewey (2004). Vidare menar han att det är viktigt att som pedagog utgå från barnens erfarenheter och förutsättningar, det är de som ska stå i centrum. Pedagogens roll är att skapa en undervisning som passar alla. Detta medför att pedagogerna i förskolan har stora krav på sig. Det gäller att skapa en så bra lärande miljö för barnen som möjligt. Han påpekar likaså att det är viktigt att inte stanna i barnens värld då de istället kan bli begränsade i sin utveckling. Som pedagog gäller det att kunna se vad i miljön, både den fysiska och den sociala, som kan leda till en utveckling hos barnet. Dewey (1917) betonar vikten av att röra på sig och att lära sig genom fysisk aktivitet.

Om man vill utveckla sin lärjunges intelligens, bör man utveckla de krafter, som skola regleras av densamma. Öva ständigt lärjungens kropp, gör honom stark och frisk för att göra honom klok och förnuftig. Låt honom arbeta och vara verksam, låt honom springa, låt honom skrika, låt honom alltid vara i rörelse. (Dewey, 1917, s.14)

Genom att använda sig av kroppen och sina sinnen menar Dewey (1917) att det går lättare att lära sig. Teori och praktik hör ihop och det går inte utesluta vare sig det ena eller det andra. Han beskriver det som att våra första lärare i filosofi är våra händer, fötter och ögon.

Dewey delade upp åldrarna i olika utvecklingsfaser och kom att inrikta sig mer på skolan än på förskolan. Småbarnsåren kännetecknas av lek, fantasi och att barnet står i centrum. Det gäller att fånga upp barnen där de befinner sig och gå vidare med de saker som barnen redan är sysselsatta med. Även om Dewey var mer inriktad på skolan kan mycket av det han säger kopplas till yngre barn då det redan finns saker i verksamheten som överensstämmer med hans tankar (Dewey, 2004).

Metod

Vi kommer i detta avsnitt att redogöra för vår ansats, intervju som metod, vår planering samt vårt genomförande av undersökningen. Här kommer vi även att redogöra för vårt urval, de etiska forskningsprinciperna, vår analys men också reliabiliteten och validiteten.

Fenomenografi

Då studien är kvalitativ och då det är människors tankar och uppfattningar som vi vill åt är ansatsen inspirerad av fenomenografi. Enligt Kihlström (2007) är det en kvalitativ forskningsansats som handlar om att studera vad människor anser om sina liv och sin omgivning. Det kan också vara deras tankar och hur de lever och uppfattar sin omgivning som kan undersökas. Då alla är olika och inte har samma erfarenheter kan en fråga få olika svar beroende på vem det är som svarar på den. Kihlström nämner också att vid en fenomenografisk studie sker datainsamlingen genom observation, intervju eller self-report. Det vanligaste är att använda sig av intervju då svaren fås direkt och det är lätt att ställa följdfrågor för att få veta mer. Fenomenet som undersöks får många olika uppfattningar då alla människor tycker olika och det är sammanställningen av informanter svar som blir svaret på det som undersöks.

Intervju

Denna studie byggs på kvalitativa intervjuer eftersom vårt syfte är att ta reda på vad pedagoger anser kring utomhuspedagogik. Enligt Kvale (1997) är intervjun ett utbyte av synpunkter om ett specifikt ämne mellan två personer. Det är syftet med undersökningen som ska vara avgörande för vilken slags metod som används. Enligt Trost (2001) är frågor i en kvalitativ studie öppna och ger utrymme för egna formuleringar.

Lantz (1993) menar att genom att använda sig av intervju framkommer hur verkligheten upplevs av de personer som intervjuas. Det ska inte vara ett samtal utan det ska finnas ett klart syfte med intervjun och det är den som intervjuar som styr dialogen. Till syftet ska det även finnas relevanta frågor som sedan ska kunna analyseras och bearbetas för att resultatet ska bli tillförlitligt. En professionellt genomförd intervju ska kunna få fram ett resultat med både hög reliabilitet och validitet och ska kunna användas som grund för vidare forskning. Den ideala intervjun, som är svår att uppnå, är en intervju med frågor och långa svar som är relevanta för syftet.

Lantz (1993) tar också upp olika former av intervjuer och hur de skiljer sig åt beroende på hur strukturerade de är. Strukturerad intervju innebär att ett frågeformulär följs och samma frågor ställs till alla. I den strukturerade intervjun är fenomenet som ska undersökas redan känt. Om det är informanternas egna tankar och erfarenheter som ska belysas är det bättre att använda sig av den helt öppna eller den riktade öppna intervjun. Här är det informanterna som bestämmer vilket sammanhang som är viktigt och det är inte förutbestämt sedan innan av intervjuaren vilket det är i den strukturerade intervjun.

Som intervjuare är det viktigt att lyssna och vara lyhörd så att de rätta följdfrågorna kan ställas när något behöver fördjupas. Kihlström (2007) skriver att som intervjuare är det viktigt att vara på alerten i intervjusituationen och inte låsa sig för mycket vid sin planering. Var inte rädd för att be den intervjuade förklara något litet tydligare om det inte går att få klarhet i vad som menas. Därför handlar det ofta om att våga visa att allt inte förstods.

Planering och genomförande

Här menar Kvale (1997) att det finns tre huvudfrågor, vad, varför och hur som är användbara för att lättare få en överblick över studien. Vi började med att läsa in oss på ämnet som valts, utomhuspedagogik, men också andra böcker om förskolans utemiljö för att få en bättre förståelse. Syftet med studien svarar på frågan varför.

Under höstterminen 2008 genomfördes undersökningen som ligger till grund för examensarbetet. Innan intervjuerna med de fyra pedagoger hade de blivit kontaktade av oss och fått syftet förklarad samt information om de forskningsetiska principerna, genom ett missivbrev (se bilaga 1). Vi frågade om vi båda två fick delta under intervjun samt om den fick spelas in, samtliga pedagoger gav sitt godkännande. Det var förutbestämt vem av oss som skulle leda samtalet men båda var delaktiga och ställde följdfrågor. Innan vi gjorde intervjuerna med de fyra pedagogerna som ingår i vår studie gjordes pilotintervjuer med två andra pedagoger. De var för oss kända sedan tidigare och det kontrollerades att frågorna gav oss de svar som var relevanta för vårt syfte. Efter de två pilotintervjuerna ändrades följderna på frågorna och någon fråga togs bort. De första frågorna är bakgrundsfrågor och dessa finns nedskrivna som en checklista för att vi inte ska missa något. De övriga frågorna i samtalsunderlaget togs upp allt eftersom vad pedagogerna kom in på. Frågorna var nedskrivna på ett papper för att vara ett stöd till oss under samtalen (se bilaga 2). Tiden som bokats för intervjuerna var på morgonen eller förmiddagen, alla olika dagar. Tiden varierade från 30 minuter till en timma. På så vis kunde vi efter intervjun sitta ner och skriva ut intervjuerna och börja arbeta med helhetsanalysen av intervjuerna. Vid varje intervjutillfälle satt vi avskilt från barnen så det gick att prata ostört. Inspelningen lyssnades därefter igenom och det som sades skrevs av ordagrant innan analysarbetet började. Båda två har gått igenom intervjuerna och tagit ut citat eller delar som vi ansåg besvarade vårt syfte.

Urval

Vi hade bestämt oss för att fråga fyra pedagoger, en pedagog per förskola, detta gjordes genom att vi ringde till de olika förskolorna. Den pedagog som svarade i telefonen frågades om den var intresserad av att medverka i undersökningen genom att bli intervjuad av oss. Efter att ha förklarad syftet med intervjun gav samtliga, en manlig och tre kvinnliga pedagoger, sitt medgivande. Pedagogerna som intervjuades var för oss kända sedan tidigare då vi stött på dem i vår yrkesroll. Anledningen till att vi valde pedagoger vi kände sedan tidigare var att både de och vi förhoppningsvis kunde slappna av mer och att intervjun istället skulle bli som ett samtal. För att det inte ska gå att koppla de olika pedagogerna till vem de är eller var de arbetar har stor vikt lagts på konfidentialitetskravet och därför kommer alla pedagoger benämnas med kvinnliga namn.

Etik

Inom den humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningen finns det fyra etiska huvudkrav att ta hänsyn till. Enligt *informationskravet* måste alla som kommer att ingå i undersökningen informeras, både barn och personal, men då barnen på förskolan är under 18 år måste föräldrarna bli informerade genom ett missivbrev (se bilaga 1). I brevet står syftet med undersökningen samt att alla, oavsett när under undersökningen, kan välja att avsluta sin medverkan. Det fanns även en talong med föräldramedgivande som de fick skriva under för att tillåta att deras barn blev observerade. Pedagogerna som kontaktades angående

intervjuerna informerades om syftet för att de skulle få en inblick i vad som skulle undersökas. Enligt *samtyckeskravet* krävs ett godkännande av föräldrarna för att deras barn ska få delta i forskningen. De fyra pedagogerna som intervjuades hade vi pratat med och även de fick ta del av missivbrevet. Det tredje kravet, *konfidentialitetskravet*, säger att ingen obehörig ska kunna ta del av data som samlats in. Ingen ska heller kunna avgöra vem som svarat på frågorna eller på vilken förskola undersökningen ägt rum. Fingerade namn används i undersökningen för att avpersonifiera respondenterna. All insamlad data kommer att förstöras efter avslutad studie. Det inspelade materialet från intervjuerna kommer att raderas och våra anteckningar kommer att förstöras för att ingen obehörig ska kunna ta del av det till annan forskning. Enligt *nyttjandekravet* får ingen obehörig ta del av insamlad data eller använda den till egen forskning. Dessa fyra forskningsetiska principer är till för att skydda individen och vid samtliga intervjuer har vi arbetat efter dem (Vetenskapsrådet, 2008).

Analys

Vi har letat efter det centrala som sagts under intervjuerna och har därför lyssnat igenom banden flera gånger för att få en överblick. Holme och Solvang (1997) talar om begreppet helhetsanalys och genom den får forskaren en översiktlig bild av det insamlade materialet, för att sedan kunna dela upp det i mindre teman som tas upp i resultatet. Vi ansåg det var en användbar metod för studien då intervjutexterna koncentrerades så att det som verkligen berörde vårt syfte lyftes fram. En indelning i kategorier gjordes för att få en struktur på arbetet (Stensmo, 2002).

Gunnarsson (2002) talar om olika steg i analysfasen, ett första steg är att ta ut direkta citat som berör frågeställningarna och syftet. Dessa citat eller meningsbärande enheter som han kallar dem delas in i olika kategorier eller avsnitt. De olika avsnitten i resultatet beskriver vad vi fått fram från vårt insamlade material och detta analyserades för att se om det fanns något som återkom i de olika avsnitten, detta blev essensen av vårt arbete.

Reliabilitet och validitet

Reliabilitet och validitet är två nyckelbegrepp som används när metoden ska analyseras. Kihlström (2007) skriver att det är viktigt att vara tydlig i sitt arbete och beskriva tillvägagångssättet i de olika momenten. Validiteten mäter det som är relevant i sammanhanget och reliabilitet innebär att det som skrivits är trovärdigt. Likadana mätningar ska ge samma resultat, då är reliabiliteten hög. En undersökning ska alltid sträva mot att ha en hög validitet och reliabilitet. En hög reliabilitet innebär inte säkert att studien har en hög validitet men en hög validitet förutsätter att reliabiliteten är hög.

Vi deltog båda två under intervjuerna för att få ut så mycket som möjligt. Alla har olika erfarenheter och ställer olika följdfrågor men genom att vara två så var det lättare att inte missförstå ett svar och möjligheten till fler följdfrågor ökade. Genom att vara två vid de fyra intervjutillfällena så ökade reliabiliteten och validiteten (Lökken & Söbstad, 1995).

Kihlström (2007) nämner att ledande frågor är ett problem som kan uppstå vid användningen av intervju som metod. De som intervjuar leder in informanten på de svar som söks. Det finns då risk att ens egna personliga åsikter lyser igenom frågorna. Personen som intervjuar får inte enbart koncentrera sig på den som blir intervjuad utan även observera sig själv för att undvika dessa problem. Det gällde att kritiskt granska sig själv hela tiden. Validiteten, det vill säga själva kvalitén på intervjun, fås fram genom att titta på att det som studien går ut på verkligen

undersökts samt att syftet stämmer överens med frågorna. Syftet med denna studie har många gånger granskats för att se om svaren som fåtts genom intervjuerna kunnat kopplas till vårt syfte. Vid formulerandet av intervjufrågorna utgick vi från syftet och de svar som kom fram har varit till stor nytta under diskussionen. Genom att båda skrev ut intervjun bidrog det till att reliabiliteten blev högre då den bestäms av noggrannheten i utskriften av intervjun.

Stensmo (2002) skriver att det även är de som läser undersökningen som ska bedöma giltigheten på vår studie. En viktig aspekt är att strukturera upp undersökningen så att det blir lätt att se vilket resultat som framkommit av undersökningen. Svaren som framkom under intervjuerna har delats in i teman för att den som läser undersökningen lätt ska kunna ta del av resultatet och diskussionen.

Resultat

Här kommer först en kort presentation av de fyra pedagogerna. Efter följer en analys samt vad pedagogerna har sagt under intervjuerna. Rubrikerna i resultatavsnittet är baserade på vad pedagogerna sagt under samtalen. Under rubriken Barns välbefinnande tas det upp lugn och harmoni, motorik, säkerhet och omsorg samt vädrets påverkan. Rubriken Samspel behandlar barn emellan och läraren som medupptäckare.

Presentation av pedagogerna

Nedan följer en sammanställning om pedagogerna som vi fått fram genom de bakgrundsfrågor som ställdes under intervjun.

Anna

Anna är utbildad barnskötare och fritidsledare och har sammanlagt arbetat inom barnomsorgen i drygt tio år och har ingen utbildning inom utomhuspedagogik. Barngruppen som Anna arbetar med är åldersindelad, ett till två år, och hon har först och främst hand om ettåringarna. Förskolan ligger i en mellanstor kommun och har ingen specifik inriktning fast vissa bitar av verksamheten är plockad från Reggio Emilia pedagogiken. På denna förskola försöker pedagogerna komma ut med barnen varje dag under förmiddagen, antingen på gården, till skogen eller på en promenad. Sammanlagt blir det mellan åtta till tio timmar varje vecka. Anna anser att de har den finaste förskolegården av alla i Sverige eftersom den är stor och har i stort sett allt. Här finns gungor, motorikbana, sandlåda, skogsmiljö och öppna ytor som barnen kan springa på.

Britta

Britta är utbildad förskollärare och har arbetat inom barnomsorgen i 38 år och har ingen utbildning inom utomhuspedagogik. Hon arbetar på en småbarnsavdelning där åldern är ett till två år. Förskolan är belägen i en mellanstor kommun och har ingen särskild inriktning. Barnen på denna förskola är ute mestadels på förmiddagarna och då en till två timmar. Vissa dagar när det är varmt går de även ut en stund på eftermiddagarna. Totalt blir detta mellan fem till tio timmar per vecka, lite längre under sommarhalvåret. Britta anser att deras utomhusgård är tråkig och platt men här finns gungor, småhus och asfalterade vägar för barnen att cykla på.

Clara

Clara har förskollärarytutbildning och har arbetat inom barnomsorgen i 17 år. Hon har inte någon utbildning inom utomhuspedagogik men har gått en dagskurs om utomhusvistelsen i förskolan. Barngruppen är åldersindelad, tre till fem år, där hon arbetar med är de äldsta, femåringarna. Förskolan arbetar mycket med drama, bild, musik och rörelse men har ingen särskild inriktning förutom att den inspirerats av Reggio Emilia. Denna förskola finns i en mellanstor kommun och här är barnen ute på förmiddagarna och eftermiddagarna, sammanlagt mellan tio till femton timmar i veckan. Clara anser att utomhusgården på förskolan är tråkig och känner att gården kan utvecklas mer.

Doris

Doris har arbetat inom barnomsorgen i 30 år varav tre och ett halvt som förskollärare, innan det som barnskötare och inom utomhuspedagogik har hon ingen utbildning. Hon arbetar på en småbarnsavdelning där barnen är ett till tre år. Förskolan ligger i en mellanstor kommun och har ingen särskild inriktning men från början var det tänkt att den skulle inspireras av Reggio

Emilia. Varje vecka är barn och personal ute runt femton timmar, både förmiddagar och eftermiddagar. Under sommarhalvåret blir det att de stannar ute längre. Förskolegården är ganska ny och enligt Doris kommer den att utvecklas till det bättre. Idag finns här lite skog, nivåskillnader, sandlådor, gungor med mera.

Barns välbefinnande

Alla de fyra pedagogerna talar positivt om utomhusvistelsen och anser att barnen mår bra av att vistas utomhus, däremot beskriver pedagogerna det på olika sätt.

Lugn och harmoni

Här tar pedagogerna upp hälsoaspekter på lite olika sätt. Anna tar upp ljudnivån som en del av barn och pedagogers välbefinnande.

Ljudnivån blir en annan man behöver inte tysta barnen i skogen eller utomhus som det behövs inne. (Intervju med Anna 081112)

Anna påpekar att det är skillnad mellan att vara utomhus och inomhus, barnen måste få en chans att låta vilket de får utomhus. Barnen blir mer fria utomhus och behovet av att vara regelstyrd blir inte detsamma. Även Britta och Doris tog upp att ljudnivån inomhus är väldigt hög och då är det bättre och lugnare att vara utomhus med barnen. Det blir också ett avbrott som skapar lugn vilket Doris nämner:

Alla mår bättre och blir lugnare av att få ett avbrott mitt på dagen och gå ut. (Intervju med Doris 081121)

Hon menar att barnen både äter och sover bättre efter utomhusvistelsen och eftermiddagarna blir lugnare om de fått vara utomhus. Även Britta och Clara pratar om att barnen blir stökigare på eftermiddagarna om de inte får vara utomhus och röra på sig, vilket Britta nämnde på följande sätt:

Det är stort skillnad på barnen om vi varit ute, de blir mindre stökiga fram på dagen. (Intervju med Britta 081118)

Barnen blir lugnare av att gå ut eftersom de är mer nära inpå varandra inomhus än vad de är utomhus då barngruppen är större än vad lokalerna är avsedda för. Vidare pratade Britta om att barnen också blir friskare när de vistas utomhus.

Vid förkylningsperioder så är smittan värre inne då de är mer på varandra och nära än ute. (Intervju med Britta 021118)

Smittorisken vid förkylningstider är inte lika stor då barnen vistas mycket utomhus eftersom barnen då inte är så nära inpå varandra. Att barnen mår bättre av att vistas en stund utomhus varje dag är något som även de andra pedagogerna pratar om. Anna anser att ett av målen med utomhusverksamheten är att barnen ska bli mer trygga och självständiga.

Jag tänker lugn och harmoni, det händer något med både barn och personal utomhus /.../Jag tycker nog att barnen blir tryggare och självständigare om de får möjlighet att vara ute, alla barnen kommer inte ut om man inte går ut på förskolan. Det hör man ju när man lyssnar på

dem, det är mycket TV och data för de lite äldre” (Intervju med Anna 081112)

Anna tycker det är viktigt att vara utomhus med barnen på förskolan då hon upplever att många barn är mer inomhus än utomhus då de vistas hemma med sina föräldrar. Utomhusvistelsen ska vara ett komplement till hemmet, hon sa vidare:

Ute kan man inte vara för mycket. (Intervju med Anna 081112)

Hon pratar om att hon helst skulle vilja vara utomhus hela dagarna, det är viktigt för barnens välbefinnande att vistas utomhus.

Motorik

Att röra på sig är bra för barnen menar pedagogerna och utomhusmiljön erbjuder många olika grovmotoriska övningar för dem i en naturlig miljö. För Clara är ett mål att barnen ska få vara utomhus och testa på olika miljöer, både på förskolans gård och i skog och natur, vilket hon beskriver så här:

Det berikar fantasin på dem, de kommer på andra saker som är bra för motoriken. Vissa barn har utvecklats enormt i skogen i just grovmotoriken. (Intervju med Clara 081119)

Grovmotorik utvecklas samtidigt som fantasin berikas eftersom det inte finns några färdiga leksaker i skogen. Även Britta och Doris pratar om att utomhusmiljön ger barnen många grovmotoriska övningar. Britta säger såhär:

I skogen får de känna på höjdskillnader, vi har i tanken vad de klarar av, de får testa på andra material och andra sätt att röra sig på än inne. (Intervju med Britta 081118)

Hon tycker det är viktigt att barnen får känna på olika nivåskillnader där de får röra sig på ett annat sätt än inomhus vilket stimulerar deras grovmotorik. Även Doris beskriver det som att:

Det är lättare med grovmotoriken ute, cykla, hoppa från en sten, gå i skogen, gå i ojäm terräng, klättra. Rumsuppfattningen är annorlunda, det är mer rymd ute och de har större ytor att springa på. (Intervju med Doris 081121)

Hon anser att det är lättare för barnen att utveckla sin grovmotorik utomhus då miljön är mer utmanande för barnens rörelsebehov. Utomhus har barnen en större chans att använda sig av hela kroppen.

Säkerhet och omsorg

Enligt undersökningsgruppen är det viktigt att tänka på säkerheten. Pedagog ska vara den som uppmärksammar barnen på vad som är farligt och inte, detta benämner Anna på följande sätt:

Man får vara tydlig utomhus med vad som är farligt och inte farligt med barnen till exempel vid korvgrillning. Får vara tydligare med vad som är farligt, de känner ju gärna på allt. (Intervju med Anna 081112)

Hon nämner att det är viktigt att vara tydligare som pedagog under utomhusvistelsen, barnen ska uppmärksammas på de risker som kan finnas utomhus. Vidare beskriver Anna att rollen utomhus också är mer lärande eftersom det finns fler farliga saker, vilket hon påpekar på följande sätt:

Det inte är farligt om barnen hittar en kotte som de smakar på, däremot får man plocka bort sånt som kan vara farligt eller giftigt för dem.
(Intervju med Anna 081112)

Det finns fler saker utomhus som barnen kan stoppa i munnen och som kan vara giftigt för dem. Som pedagog är det viktigt att sanera och kontrollera utomhusmiljön för att den ska vara säker för barnen. En annan aspekt på säkerheten är när det är för kallt ute, vädret ska inte styra om de stannar inne eller går ut. Vid mer än tio minusgrader får de inte gå ut med barnen eftersom det är farligt för de allra minsta, detta enligt kommunens riktlinjer. Doris säger ändå:

Är det dåligt väder eller om barnen är ledsna för att det är kallt och blött är vi ute lite mindre /.../ Är det riktigt kallt och blåser kanske vi inte går ut men en liten stund är inte farligt, ofta blir det inte så kallt här nere i Sverige. (Intervju med Doris 081121)

Hon menar att det inte är farligt att vara ute en stund med barnen för det aldrig blir riktigt kallt här nere i Sverige. Istället nämner hon:

På sommaren är vi inte ute mellan tolv och femton för då är solen så stark, då går vi ut efter mellanmålet. (Intervju med Doris 081121)

Barnens hud måste skyddas mot solens UV-strålar och mellan tolv och femton mitt på dagen är solen väldigt stark. Det är för omsorgen av barnens säkerhet som pedagogerna istället väljer att vistas inomhus under den tiden på dygnet.

Vädrets påverkan

Som pedagog är det viktigt att vara positiv till utevistelsen och att själv ha kläder för att vistas utomhus oavsett väder. Något som alla fyra pedagogerna nämner är att det under sommarhalvåret är lättare att komma ut med barnen eftersom det inte tar lika lång tid att ta på sig ytterkläderna. Clara sa under intervjun:

På sommaren är det bra, då behöver du inte motivera barnen när solen lyser att gå ut. (Intervju med Clara 081119)

Clara känner att hon behöver motivera barnen mer till att gå ut under vinterhalvåret. På sommaren är det lättare att komma ut då det är varmare och mindre kläder ska på. Ändå är det bra att barnen får uppleva årstidsväxlingar, Britta säger:

Det hade varit tråkigt om det bara varit sommar. Bra med årstidsväxlingar, att få upplevelsen att plaska i vattenpölar, uppleva att det blåser och när snön kommer kan man göra snögubbar och ta med sig snö in och se vad som händer. (Intervju med Britta 081118)

Det är viktigt att barnen får uppleva alla årstiderna, det går inte att stanna inomhus på grund av dåligt väder. Doris nämnde under intervjun:

Är det dåligt väder kanske vi är ute lite mindre och om de är ledsna eller det är blött och kallt. Är det kallt kanske de tappar vantarna och fryser då är det svårare. Det tar längre tid med overaller, gallon och stövlar.
(Intervju med Doris 081121)

Hon menar att vädret påverkar hur mycket barnen kommer ut under dagen, en annan sak som spelar in är barnens humör och vilka kläder de har. För barnens välbefinnande spelar kläderna en stor roll, de måste ha bra kläder som är lätta att ta på samt håller värmen.

Sampel

Pedagogerna menar på att inomhus som utomhus ska det vara en fungerande verksamhet. För att barnen ska utvecklas och lära sig är det viktigt att samspelet mellan barnen men också mellan barnen och pedagogerna fungerar.

Barn emellan

Barnens samspel skiljer sig åt beroende på om de är utomhus eller inomhus, men också vilken ålder barnen har. Anna, Britta och Doris tar alla upp att barnen är mer nära varandra inomhus vilket gör att de lättare hamnar i konflikter.

En nackdel kan vara att de är mer på varandra inne, de behöver det sociala men det är skönt att komma ut så att det inte blir så mycket konflikter. (Intervju med Britta 081118)

Clara som har lite äldre barn ser det istället som positivt då gruppen stärks av att vara tillsammans då de snart börjar förskoleklass.

En sak som är bra när man är inne är att gruppen är ihop, inne är man mer sammanhållande. Ute sprider de ut sig mer men för gruppgemenskapen är det lite bättre att vara inne. (Intervju med Clara 081119)

Utomhus sprider barnen ut sig och leker i andra konstellationer än tillsammans i sin åldersgrupp som de gör inomhus. Gruppgemenskapen stärks mer av att vara inomhus, detta är även något som Britta tar upp

Det är mer socialt inne, barnen leker mer sociala leka. (Intervju med Britta 081118)

Britta menar att inomhus leker gruppen mer tillsammans då de är nära varandra. Det blir mer sociala roller, vilket stärker gruppgemenskapen. Anna och Doris tycker inte att det är någon större skillnad på barnens lek utomhus eller inomhus och Doris menade på att:

Leken som man hade inne kan fortsätta ute, man kan ta ut dockor, pussel, en filt och böcker/.../ att hjälpa barnen med övergången av leken så den kan fortsätta utomhus. (Intervju med Doris 081121)

Båda verksamheterna ska komplettera varandra och barnen ska inte behöva städa upp och avsluta sin lek för att gå ut. Samtidigt ska pedagogerna ge barnen möjligheten att fortsätta leken utomhus. Doris sa också:

Lärande och utveckling sker inte bara inne utan det sker hela tiden både inne, ute och i hemmet, det ska vara en röd tråd. Inne som ute är det samspel, turtagning och de får bearbeta upplevelser och tidigare erfarenheter, man får inte skilja på dem, de hör ihop. (Intervju med Doris 081121)

Det ska finnas en röd tråd i både utomhusverksamheten och inomhusverksamheten men också till hemmet. Barnens lärande och utveckling sker hela tiden, allt hänger ihop.

Läraren som medupptäckare

Alla de fyra pedagogerna talar om att det är viktigt att finnas i närheten och agera som medupptäckare till barnen, Doris sa under intervjun:

Man ska vara deltagande med barnen ute, man ställer sig inte bara och pratar utan är medforskare och ger verktyg att utforska och experimentera så att leken inte stannar av. Min roll är samma ute som inne, det är att finnas till för barnen. (Intervju med Doris 081121)

Genom att vara nära barnen som en medupptäckare och göra det som de tycker är roligt och som intresserar dem menar Doris att barnen kan utforska sin omvärld och på så sätt gå vidare i sin utveckling. Det är för barnens skull pedagogerna är på förskolan och då går det inte att bara stå och prata med de andra pedagogerna under utomhusvistelsen. Det gäller att vara lika vaksam utomhus som inomhus samt att vara medupptäckare till barnen. Rollen som pedagogen har ska vara densamma oavsett om pedagogen är utomhus eller inomhus. Britta sa:

Jag är lika vaksam ute som inne, att vara med och förklara för dem. Att uppmuntra dem och förklara för dem vad det är de ser antingen inne eller ute. (Intervju med Britta 081118)

Britta anser att hon har samma roll utomhus som inomhus och att det är barnens intresse som ska komma i första hand. Som pedagog är det viktigt att fungera som en medupptäckare och vara vaksam på det barnen upptäcker.

Sammanfattning

Samtliga pedagoger har en positiv inställning till att vara utomhus eftersom barnen blir mer lugna och harmoniska samtidigt som det blir ett naturligt avbrott under dagen. Leken inomhus ses som mer social eftersom barngruppen är närmare in på varandra än vad de är utomhus där de sprider ut sig mer och leker i andra konstellationer. Utomhus utvecklas barnens grovmotorik mer då de får testa på olika höjdskillnader och terrängar, något som inte finns inomhus. Årstider och väder är något som påverkar hur stor del av dagen som barnen vistas utomhus. Som pedagog ska man finnas i närheten för barnen och agera som en medupptäckare och göra dem uppmärksamma på vad som finns i deras närmiljö. Detta är något som pedagogerna anser ska ske både inomhus som utomhus.

Diskussion

I detta avsnitt kommer först en metoddiskussion som tar upp vad som kunde ha gjorts annorlunda. Sedan följer en diskussion där resultatet kopplas till relevant litteratur och syftet med studien. Här tas även didaktiska konsekvenser upp, avslutningsvis kommer förslag på vidare forskning.

Metoddiskussion

Anledningen till att intervju som metod valdes till denna undersökning var för att ta reda på vad pedagogerna ansåg om utomhusverksamheten och inte vad de gjorde. Från början var det tänkt att både intervjua pedagogerna och observera dem under utomhusvistelsen tillsammans med barnen. Då en viss tidspress kändes av i början av arbetet ville vi komma igång snabbt och började skriva missivbrevet (se bilaga 1) baserat på vad som skulle göras. När missivbrevet var utskickade ändrades det till att enbart intervjua pedagogerna eftersom det inte var vad pedagogerna gjorde under utomhusvistelsen som var intressant. Detta gjorde att pedagogerna kontaktades igen och informerades om att de enbart skulle bli intervjuade. I samband med detta ansågs att ett nytt missivbrev inte var nödvändigt eftersom pedagogerna sedan tidigare givit sitt godkännande till att delta i studien. Detta kunde ha väntats med tills metoden var bestämd, men ivrigheten med att komma igång var för stor. I början av studien var det pedagogernas roll utomhus som var intressant, men detta ändrades och utgångspunkten blev istället vad pedagogerna anser om utomhusverksamheten. Därför var en observation inte nödvändig att genomföra.

Alla de fyra tillfrågade pedagogerna var positiva och svarade ja direkt i telefonen. Anledningen till att förskolorna valdes var för att där kände pedagogerna till oss sedan tidigare. Detta tror vi underlättade vid intervjutillfällena och fick både oss och pedagogerna att känna sig avslappnade. Ingen av de intervjuade fick på förhand se frågorna eftersom vi ville ha ett spontant samtal med dem. Det var deras syn på utomhusverksamheten som var intressant och inte arbetslagets syn. Hur hade resultatet blivit om pedagogerna hade fått frågorna i förväg av oss? Vi tror att svaren hade varit mer utförliga men kanske inte enbart deras egna utan även deras kollegors åsikter. En annan fråga är om hur intervjuerna blivit om de genomförts på förskolor där pedagogerna inte känt till oss sedan tidigare. Hade det blivit det spontana samtalet som det nu blev?

Att formulera intervjufrågor till samtalsunderlaget utifrån syftet var inte lätt, det blev många ändringar. Intervjufrågorna testades på två personer vilket gjorde att följderna på frågorna ändrades för att det skulle bli flyt i intervjuerna. Att intervjua pedagogerna var inte helt lätt, de ville gärna berätta vad de gör på sin förskola utomhus och visa vad de gjort tillsammans med barnen genom olika dokumentationer. Som intervjuare fick vi återgå till frågorna för att komma på rätt spår igen. Detta bidrog till att det blev en del bortfall inom intervjuerna, en del av det som pedagogerna sa under intervjuerna var inte relevant för vårt syfte, samtidigt som det var intressant för oss då vi kan använda det i vår kommande yrkesroll.

Båda två satt med under intervjuerna och vi kunde på detta sätt hjälpas åt, en av oss ställde frågorna och den andra antecknade och tillsammans ställdes med följdfrågor. Om intervjuerna skett var för sig hade intervjuerna blivit en annan och det hade inte framkommit lika mycket som det nu gjorde. Det var också väldigt bra att spela in intervjuerna eftersom den som skrev inte hann anteckna allt som pedagogerna sa. Samtidigt var det bra att kunna gå tillbaka och lyssna flera gånger så att inget missades som kunde vara viktigt för undersökningen. Vid den

sista intervjun hände något med inspelningen, halva intervjun spelades inte in. Som tur var hade det antecknats väl så intervjun ändå kunde användas.

Under arbetets gång delades arbetet upp mellan oss för att sedan tillsammans gå igenom vad som skrivits och göra eventuella ändringar. Båda två är lika delaktiga i alla delar eftersom vi tillsammans har utformat den slutgiltiga texten. Resultatet som framkommit har vi känt oss nöjda med och den tidspress som i början kändes av lugnade sig efter hand då allt gick enligt tidsplaneringen.

Resultatdiskussion

Enligt Dewey (1917) ska barnen få möjlighet att springa omkring och ropa, de ska inte behöva tystas och sitta still. Detta var också något som pedagogerna ansåg, barnen måste få springa omkring och låta, men för ljudnivåns skull är det bättre om detta sker utomhus. Hur kan pedagogerna göra för att barnen ska få tillåtas att låta inomhus? Hur kan ljudnivån sänkas på andra sätt än att tysta barnen? Borde det inte vara en självklarhet att alla förskolor har ljuddämpande bord och stolar? Om inte detta finns kan en vaxduk på bordet och tennisbollar på stolsbenen få ner ljudnivån. På väggarna kan barnens teckningar hängas upp eller olika textilier som gör att ljudnivån blir lägre. Pedagogerna i undersökningen tyckte att ljudnivån utomhus blir lägre och mer behaglig. Detta är något som Fagerström (2008), Filer (2008), Mårtensson (2005) och Wilborgsson (2005) också skriver om, att ljudnivån utomhus blir lägre och barnen blir lugnare.

Vädret och årstiderna var något som sågs som både hinder och fördelar av pedagogerna. På sommaren är det lättare att komma ut med barngruppen då det är mindre ytterkläder som ska på. Detta var något som alla de fyra pedagogerna nämnde. På vinter menade pedagogerna att det tar längre tid med på- och avklädningen. Vi fick uppfattningen att pedagogerna tyckte det var ansträngande med alla dessa kläder under vinterhalvåret. Självklart är det mer kläder under vintern men det är inget hinder, istället är det svårt för de allra minsta barnen då de blir mindre rörliga utomhus när de har mycket kläder på sig. Granberg (2000) skriver också om att de minsta barnen får för mycket kläder på sig under höst och vintern vilket gör att de har svårare att ta sig fram. Det är viktigt att prata om klädernas betydelse med föräldrarna men förskolan kan inte ställa krav på att barnen ska ha funktionella kläder. Vilka krav kan ställas på föräldrarna samt vad är rimligt för barnens bästa? Krav på föräldrarna är inget som förskolan kan ställa, däremot kan förskolan komma med förslag till dem om vad barnen behöver ha på sig utomhus. Pedagogerna måste även de ha bra kläder på sig så att de kan vara utomhus tillsammans med barnen, de ska föregå med gott exempel. Eftersom på- och avklädningen under vinterhalvåret sågs som ansträngande för pedagogerna i undersökningen började funderingarna på hur pedagogernas arbete vid dessa tillfällen kan underlättas? Ett förslag är att ta några barn i taget och hjälpa dem ut. Om alla barnen kommer ut i kapprummet på samma gång vill de ha hjälp samtidigt vilket bidrar till att det blir stökigt och stressigt för både barn och pedagoger. Även då kläderna upplevdes som en belastning under vinterhalvåret tyckte ändå pedagogerna att det var bra för barnen att de fick uppleva de olika årstiderna. Det är också bra för barnen att få komma ut eftersom smittoriskerna under förkylningsperioder inte är lika stora då barnen kommer ifrån varandra mer. Enligt både Filer (2008) och Wilborgsson (2005) har naturen en läkande kraft, barnen blir piggare och mår bättre när de får komma ut under dagen. Alla pedagogerna pratar om utomhusvistelsen som en viktig del för barnens välbefinnande, men mår alla verkligen bättre av att vistas utomhus under dagen och varför?

En av pedagogerna nämnde att ett syfte med utomhusvistelsen var att barnen skulle få komma ut under dagen. Vi anser att detta är en självklarhet att barnen ska få komma ut varje dag och varför pedagogerna nämner detta som ett mål med utomhusvistelsen är för oss frågande. Pedagogerna motiverade det med att många barn inte kommer ut när de är hemma, då det är mycket prat om TV och data. Det finns en viss sanning i detta då TV idag har en stor del i våra liv, men är det en så allmän sanning att hon antar att det gäller alla barn? Även om barnen kommer ut när de vistas hemma så är det ändå viktigt att de kommer ut varje dag på förskolan. Dewey (2004) menar att barn behöver stimulera sina sinnen och få verkliga upplevelser för att utvecklas. Enligt oss är det viktigt att barnen får testa på och uppleva genom sin kropp och sina sinnen och inte genom konstgjorda upplevelser som förmedlas via TV och data.

Enligt Norén Björn (1977) ska barnen få möjlighet att springa och röra sig då de behöver det för att kunna utvecklas. Pedagogerna anser att det är bra att röra på sig och barnens grovmotorik utvecklas mer utomhus än vad den gör inomhus. Dahlgren och Szczepanski (1997) menar att barnen får större och mer kroppslig rörelse utomhus vilket bidrar till att barnens motorik utvecklas. Vår studie visar att det är viktigt för barnen att miljön är varierande och stimulerar dem till att röra på sig. Tas denna hänsyn vid planering av utomhusmiljön vid förskolan? Vi har sett exempel på att det finns gårdar bestående bara av en plan yta med några få leksaker eller att den ligger på en plats där det är svårt att ta sig till skogen och parken. Är det rimligt att barnen har så olika förutsättningar? Att komma ut och få en chans att utveckla sin grovmotorik är något som tre av de fyra pedagogerna nämner som ett mål med utomhusverksamheten. Kan inte barnen utveckla sin grovmotorik inomhus likaväl som utomhus? Varför kopplas det ofta ihop med utomhusverksamheten? Pedagogerna anser att grovmotoriken utvecklas mer utomhus på grund av att det finns nivåskillnader och terrängen utomhus är ojämnheter vilket gör att barnen får använda sin kropp mer. Är det också så att alla barn rör på sig när de vistas utomhus? Utifrån intervjuerna fick vi uppfattningen av att alla barn rör på sig när de kommer ut. Enligt våra erfarenheter finns det barn som sitter stilla när de är utomhus, de sitter vid sandlådan och leker eller på en gunga. Hur kan pedagoger göra för att även dessa barn ska rör på sig under utomhusvistelsen? Kan man tvinga alla barn att röra på sig?

Vi anser det vara viktigt att ha samma pedagogiska roll utomhus som inomhus och detta framkom också i undersökningen. Dewey (2004) antydde att pedagogerna måste vara aktiva och deltagande med barnen. Barnens intresse ska vara utgångspunkten och pedagogerna ska hjälpa dem vidare i deras utveckling. Granberg (2000) skriver om vikten att som pedagog vara i närheten och agera som en medupptäckare till barnen. Det gäller att finnas till för barnen och att vara ett stöd i deras utveckling och att vara en god förebild som Mårtensson (2004) skriver. Självklart är det viktigt att barnen får leka själva och inte alltid vara beroende av en pedagog, så det gäller att hitta en bra balans mellan arbetsätten så att inte något tar över det andra. Som pedagog är det viktigt att ta tillvara på de situationer som uppstår och att det är barnens intressen som kommer i första hand. Att vara en medupptäckare och att finnas till för barnen ska vara en stor del av vårt uppdrag. Ändå var det en av de fyra pedagogerna som ansågs sig vara mer lärande utomhus. Denna pedagog la stor vikt vid säkerheten då hon ansåg att det är viktigt att vara mer tydlig och uppmärksam på vad som kan vara farligt för barnen utomhus. I samband med detta tog hon upp korvgrillning som exempel, är detta enda tillfället då hon anser sig mer lärande utomhus? Likaså pratade pedagogerna om att kunna ge barnen svar direkt, men varför ska de serveras de rätta svaren? Kan inte barnen själva eller tillsammans med en pedagog leta upp svaret. Att barnen ska få en chans att få tänka efter själva står också i Utbildningsdepartementet (1998).

Dewey (2004) menar att barn lär sig sociala regler och att förstå sammanhang genom att samspela och vara aktiv med sin omvärld. Även Lillemyr (1990) menar att barn lär sig de sociala reglerna genom att samspela med andra och främst då genom leken. Leken stärker också barnens kunskaper och upplevelser. En av de fyra pedagogerna tyckte att det sociala samspellet och gruppgemenskapen blev bättre när barnen leker inomhus, kan detta bero på att pedagogen arbetar med de äldre barnen på förskolan? De övriga pedagogerna arbetar med de yngre barnen och ser istället att det blir mer konflikter inomhus då de är mer nära in på varandra. Vi anser efter våra erfarenheter att leken skiljer sig åt då barnens fantasi berikas mer utomhus. Detta var något som pedagogerna var oeniga om. Utomhus finns det inte lika mycket färdigt material att leka med som det finns inomhus. Utbildningsdepartementet (1998) skriver att barnen ska få möjlighet till att testa på olika miljöer som ska locka dem till lek oavsett om de är utomhus eller inomhus. Det är viktigt att som pedagog vara öppen för att barnens lek får följa med ut. Barnen ska inte alltid behöva avbryta och städa upp sin lek när det är dags att gå ut. Hur kan övergången mellan att vara inomhus och utomhus för barnens lek underlättas? Kan arbetssättet på förskolan ändras så att det blir en röd tråd mellan de båda verksamheterna?

Förslag på framtida forskning

Utomhuspedagogik är något som intresserar allt fler och många upplever det som positivt. Ett förslag är att titta på utomhusverksamheten utifrån ett barnperspektiv. Vad tycker barnen om att vara utomhus på förskolan?. Samtidigt går det också undersöka vad pedagogerna gör utomhus tillsammans med barnen. Är de medupptäckare som många hävdar att de är eller låter de barnen bara komma ut för att springa av sig?

Tack

Ett stort tack till vår handledare Agneta Thörner för all hjälp och tid som hon har lagt ner på oss under arbetets gång. Ett tack också till de studenter som ingick i vår handledargrupp som har läst igenom och kommit med förslag på ändringar. Det har varit givande diskussioner under tillfällena vi träffats och det har varit till stor hjälp. Vi vill självklart även tacka de pedagoger som ställde upp på att bli intervjuade och som gjorde det möjligt för oss att genomföra vår studie. Slutligen vill vi också tacka våra nära och kära för all stötning som vi fått under arbetets gång.

Referenslista

Barnkonventionen. (1989). *Barnombudsmannen*.

URL:<http://www.bo.se>

[dokumentet laddades ner 2008-11-11 10.32]

Bergholm, Camilla. (2006). *För och nackdelar med utomhuspedagogik*.

URL:http://www.oru.se/templates/oruExtNormal___37685.aspx

[dokumentet laddades ner 2008-11-11 12.17]

Brügge, Britta. (2004). Varm, torr, mätt och glad. I Britta, Brügge., Matz, Glantz. & Klas, Sandell. (Red.). *Friluftslivets pedagogik – För kunskap, känsla och livskvalitet*. (s.51-71).

Stockholm: Liber AB

Brügge, Britta. & Szczepanski, Anders. (2004). Pedagogik och ledarskap. I Britta, Brügge., Matz, Glantz. & Klas, Sandell. (Red.). *Friluftslivets pedagogik – för kunskap, känsla och livskvalitet*. (s.25-47). Stockholm: Liber AB

Carlsson Eriksson, Ann. (1998). *Jord för växande*. Stockholm: Skolverket.

Dahlgren, Lars Owe. & Szczepanski, Anders. (1997). *Utomhuspedagogik: boklig bildning och sinnlig erfarenhet: ett försök till bestämning av utomhuspedagogikens identitet*.

Linköping: Linköpings universitet

Dewey, John. (1917): *Framtidsskolor.1-2*. Lund: Pedagogiska skrifter utgivna av Sveriges Allmänna Folksskollärareförenings litteratursällskap, Åttioandra häftet och Åttiotredje häftet. [Övers. av *Schools of to-morrow*: N. G. W. Lagerstedt]

Dewey, John. (2004). *Individ, skola och samhälle – utbildningsfilosofiska texter*. Stockholm: natur och kultur

Fagerström, Åsa. (2008). *Trygga barn.nu. Trygg Hansa – i samarbete med barnläkare och andra experter*.

URL:<http://www.tryggabarn.nu/barn/Page9512.html#134515>

[dokumentet laddades ner 2008-12-05 11.37]

Filer, Janice. (2008). *Healthy active and outside: running an outdoor programme in the early years*. London: Routledge

Glantz, Matz., Grahn, Patrik. & Hedberg, Per. (2004). Tätortsnära friluftsliv. I Britta, Brügge., Matz, Glantz. & Klas, Sandell. (Red.). *Friluftslivets pedagogik – för kunskap, känsla och livskvalitet*. (s.167-185) Stockholm: Liber AB

Granberg, Ann. (2000). *Småbarns utevistelse – naturorientering, lek & rörelse*. Stockholm: Liber AB.

Gunnarsson, Ronny. (2002). *Fenomenologi*.

URL:<http://www.infovoice.se/fou/bok/kvalmet/10000009.htm>

[dokumentet laddades ner 2008-11-16 20.28]

Holme, Idar Magne. & Solvang, Bernt Krohn. (1997). *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.

Kihlström, Sonja. (2007). Fenomenografi som forskningsansats. Jörgen Dimenäs (Red.). *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. (s.157-173). Stockholm: Liber AB.

Kvale, Steinar. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lantz, Annika. (1993). *Intervjumetodik: den professionellt genomförda intervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lillemyr, Ole Fredrik. (1990). *Lek på allvar – teorier om lek under förskoleåren*. Lund: Studentlitteratur.

Lökken, Gunvor. & Söbstad, Frode. (1995). *Observation och intervju i förskolan*. Lund: Studentlitteratur.

Mårtensson, Fredrika. (2004). *Landskapet i leken – en studie av utomhuslek på förskolegården*.

URL:<http://diss-epsilon.slu.se/archive/00000803/>
[dokumentet laddades ner 2008-05-12 09.52]

Mårtensson, Fredrika. (2005). *Lek utomhus – sinnlighet och rörelse*. Förskolan nr.6

NCU. (2004). *Centrum för Miljö- och Utomhuspedagogik. Lindköpings Universitet*.

URL:<http://www.liu.se/ikk/ncu/presentation>
[dokumentet laddades ner 2008-11-11 12.20]

Norén Björn, Eva. (1977). *Lek, lekplatser, lekredskap: en utvecklingspsykologisk studie av barns lek på lekplatser*. Stockholm: Liber AB

Stensmo, Christer. (2002). *Vetenskapsteori och metod för lärare: en introduktion*. Uppsala: Kunskapsförlaget

Söderström, Margareta. (2004). *Utomhusmiljön i förskolan - Betydelse för lek och utevistelse*.

URL:<http://www.ugeskriftet.dk/>
[dokumentet laddades ner 2008-11-26 09.35]

Trost, Jan. (2001). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.

Utbildningsdepartementet. (1998). *Läroplan för förskolan, Lpfö98*. Stockholm: Fritzes

Vetenskapsrådet. (2008). *Forskningsetiska principer inom humanistisksamhällsvetenskaplig forskning*.

URL:<http://www.vr.se>
[dokumentet laddades ner 2008-02-20 19.03]

Wilborgsson, Siv. (2005). *Förskola på hjul*. Förskolan nr.6

Bilaga 1

Hej!

Vi är två studenter som läser sista terminen på lärarprogrammet med inriktning mot förskolan på Högskolan i Borås. Under hösten kommer vi att arbeta med vårt examensarbete som ingår i utbildningen. Vi kommer att undersöka vilken roll pedagogen har i utevistelsen på förskolan och hur de tar del av närmiljön runt omkring. För att kunna genomföra denna studie kommer vi att observera pedagogen tillsammans med barngruppen under utevistelsen samt intervjua pedagogen. Vår fokus kommer att ligga på pedagogen men barnen kan inte uteslutas eftersom de ibland är närvarande i de olika situationerna.

Alla observationer och intervjuer på förskolan kommer att behandlas av sekretess. Detta innebär att vi kommer att göra allt för att behålla anonymiteten. Vi använder oss av fingerade namn både när det gäller barnens, pedagogernas och förskolornas namn. Deltagandet i undersökningen är naturligtvis frivillig och ett nej respekteras. Under undersökningens gång kan ni som föräldrar ta tillbaka ert tillstånd.

Var vänlig att lämna in nedanstående föräldramedgivande **senast torsdag 13 november 2008** till den avdelning där ditt/dina barn går. Har ni frågor tveka inte att kontakta oss.

Med vänliga hälsningar

Maria Stjernhager
xxxxxxx@xxx.xx.xx
xxx-xxxxxxx

Johanna Fasth
xxxxxxx@xxx.xx.xx
xxx-xxxxxxx

8<.....

Föräldramedgivande

Barnets/Barnens namn: _____

Ja, mitt/mina barn får delta

Nej, mitt/mina barn får inte delta

Målsmans underskrift

Datum

Bilaga 2

Samtalsunderlag

Vilken utbildning har du och hur länge har du arbetat inom förskolan? Har du gått någon speciell utbildning/fortbildning inom utomhuspedagogiken?

Vilken åldersgrupp arbetar du med?

Har förskolan du arbetar på någon speciell inriktning?

Kan du förklara utemiljön på den förskola du arbetar på, ser du några hinder/möjligheter med den?

Kan du förklara innemiljön på den förskola du arbetar på, ser du några hinder/möjligheter med den?

Vad är utomhusverksamhet för dig, din syn på utomhusverksamhet?

Vad har ni för syfte/mål med utomhusverksamheten?

Har ni några riktlinjer att följa vad det gäller utomhusverksamheten?

Tycker du utomhusmiljön är viktig för barns lärande och utveckling? Varför?

Vad är det som styr utomhusverksamheten?

Hur ofta är ni ute med barnen, hur många timmar i veckan?
Skiljer det sig mellan årstiderna? Fördelar och nackdelar med årstiderna?

Vilka fördelar respektive nackdelar ser du med att vara ute respektive inne?

Vad anser du att barnen lär sig ute som de inte lär sig inne? Kan du ge något exempel?

Finns det saker man kan göra ute som är svårt eller inte går att göra inne?
Finns det saker man kan göra inne som är svårt eller inte går att göra ute?

Hur ser du på din roll under utomhusverksamheten? Skiljer den sig från din roll inomhus?

Planerar ni för utomhusverksamheten, finns det tid för det i planeringen? Är barnen delaktiga i planeringen, vilka är med?